

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 2 maj 2007
Utskriftsvänlig pdf-fil

Sedan 2001 arrangeras ett idrotthistoriskt symposium i Malmö vartannat år. Bakom arrangemanget står Sveriges Centralförening för Idrottens främjande (SCIF) och Idrottsmuseet i Malmö. idrottsforum.org rapporterade utförligt från 2003 års symposium, och hoppas att kunna åstadkomma något liknande för årets symposium (2007). Symposiet 2005 har dokumenterats ännu utförligare; i februari i år publicerades *Idrotthistoriskt symposium 2005: Idrottens attraktivitet – idealism, kommersialism, politik* under redaktion av Rolf Edling, Anders Hammer, Jan Lindroth, Johan R. Norberg & Hanserik Tönnheim (SCIF). I boken presenteras femton bidrag från symposiet, tematiserade efter rubrikerna idealism, kommersialism och politik, och skrivna av forskare från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Lars-Erik Alkvist recenserar boken för idrottsforum.org, och har förutom enstaka randanmärkningar enbart positiva omdömen om boken – inte minst som ett uttryck för det nordiska samarbetet på det idrottsvetenskapliga området.

Idrotthistoriska symposiet: Nordiskt samarbete i teori och praktik

Lars-Erik Alkvist

Högskolan Dalarna

Rolf Edling, Anders Hammer, Jan Lindroth, Johan R. Norberg & Hanserik Tönnheim (red)

**Idrotthistoriskt symposium 2005:
Idrottens attraktivitet – idealism,
kommersialism, politik**

183 sidor, hft., ill.

Malmö: Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande 2006

ISBN 978-91-89236-03-5

Sveriges Centralförening för Idrottens främjande (SCIF) är en förening som grundades redan 1897 och har sedan begynnelsen haft som mål att, som namnet säger, främja idrotten. Målet för föreningen är att stötta uppbygget av idrottsmuseum landet runt och stödja den idrotthistoriska forskningen. Under 2000-talet har man arrangerat tre idrotthistoriska symposier. År 2005 hölls ett sådan i Malmö, vars resultat manifesteras i skriften *Idrottens attraktivitet*. På detta symposium

samlades ett stort antal nordiska idrottsforskare. Verksamheten var livlig och många presenterade skriftliga inlägg. Ett urval av dessa presentationer publicerades i ovanstående skrift.

Att recensera en antologi är alltid vanskligt, då dessa ofta är splittrade i sitt upplägg. Så är också fallet med denna aktuella antologi. Här ingår hela 15 bidrag i en bok på endast 183 sidor, som också innehåller (visserligen trevliga) bilder. Det säger sig självt att det blir lite ytligt. Man har försökt tematisera texterna utifrån tre områden: idealism,

kommersialism och politik. Hela skriften benämns idrottens attraktivitet. Särskilt det första området, idealism, är inte en lyckad avgränsning, utan borde snarare ha hetat just idrottens attraktivitet, då det är de första texternas tema. Men detta är endast en marginalanteckning.

Denna skrift uttrycker på ett föredömligt sätt det nordiska samarbetet på idrottsforskningens område. I skriften ingår norska, danska och finska konkreta exempel, vilka jag finner lärorika och givande. Dessa öppnar upp åtminstone mitt snävt svenska synfält.

Det första temat behandlar vad det är som attraherar på idrottens område. Nestorn i svensk idrottshistorisk forskning, Jan Lindroth, alltid ett nöje att läsa honom, diskuterar hur tävlingsidrotten slår igenom med full kraft, utifrån en ganska negativ ursprunglig inställning. Porten var trång men i stort sett på alla områden, på det politiska, på landsbygdens och delvis på kulturens och vetenskapens områden böjer man sig för tävlingsidrotten. Det enda området som idrotten inte når genomslag är bland de bekännelsekristna; ”korset och bollen gick olika vägar”. Detta avsnitt lanserar inget direkt nytt i Lindroths forskning, utan kan ses som en sammanfattning över de områden han rör sig på.

Den danske idrottsforskaren Hans Bonde skriver ett mycket intressant avsnitt om den karismatiske gymnastikledaren Niels Buhk. Buhk blev en av 1900-talets största danska nationalsymboler och som dessutom samarbetade med nazisterna under kriget. Bonde försöker på ett givande sätt påvisa det intrikata sambandet mellan Buhks praktiska och auktoritära kroppsövningar (Bourdieu's habitus) och hur detta iscensätter den karismatiske personligheten genom kroppsgesterna, ritualerna och arkitekturen.

Leena Laine skriver om hur idrotten kom att attrahera kvinnor i Sverige och Finland. Genusperspektivet börjar sakta men säkert även att slå igenom på idrottsforskningens område. Gymnastiken var det första området som öppnade sin port för kvinnorna, då framför allt för borgarklassens kvinnor. Kvinnogymnastiken öppnar upp en ny kroppslig praxis, som bryter med den tidigare kroppsliga återhållsamheten. Laine diskuterar även vad det är som gör att kvinnor gymnastiserar och hon pekar på idrottens socialt gemenskapande sidor. Till en början reagerade jag mot denna tes, det vill säga att kvinnor söker gemenskap och män strävar efter att prestera. Men hon öppnar upp denna tes och pekar även på att framför allt elitkvinnor strävar efter prestation och att motsvarande män även påtalar gemenskapens betydelse.

Pia Lundquist Wannberg studerar skolfolkets syn på tävlingsidrotten under 1900-talet. Ledande skolfolk var inte direkt avståndstagande mot den tävlande skolidrotten. Men man pekade på två problem, dels fysiologiskt, att tävlingsidrotten kunde skada de ej färdigutvecklade kropparna, och dels ideologiskt, att tävlingsidrotten utvecklade en omoral, dvs kortsiktigt prestationstänkande, individualism, äregirighet och självhävdelse. Detta representerade ett brott mot Linggymnastikens ledord: lydnad, självdisciplin och kollektivet.

Temat kommersialism behandlar bland annat hur massmedia blir en central aktör i sportens varugörande. Knut Helland behandlar hur professionell fotboll blir en central del av den kommersiella televisionen. Han pekar i en spännande mening på detta tema, att en fotbollskamp mindre handlar om t ex Ronaldos och Zidanes kamp på planen, utan snarare om en strid mellan produkterna Nike och Adidas. Björn Taalesen, sportchef på den kommersiella kanalen TV 2 i Norge, beskriver hur de norska fotbollsavtalen upprättas och hur summorna hela tiden stiger. En central konsult för denna kommersialiserande tendens får ett ansikte, nämligen Rune Hauge, som även sluter avtal med det svenska fotbollsforbundet. Dag Vidar Hanstad skriver om hur skidskytte slår igenom på bred front. Skidskytte blir i Norge, som en del i framgångssagan och genom skickliga idrottsorganisatörers händer, den största TV-idrotten. Den svenska mediasportforskaren Peter Dahléen skriver på ett medryckande sätt om hur basketsporten kommersialiseras i Sverige och Norge. Man försöker efterhärma NBA och dess australiensiska efterföljare. Men i Sverige och Norge når man inte samma framgångar. I Sverige har på senare tid skandalen kring sponsorgruppen Obol kommit att stå som avskräckande exempel. (Dahléens huvudsakliga text skrev strax innan Obol avslöjades. Han hann därmed inte riktigt inarbeta detta exempel i sin text). Den finske sportchefen på Åbotidningen *Turun Sanomat* Kalle Virtapohja skriver om den finska sportjournalistikens nya utmaningar, där den digitala medieutvecklingen på ett djupgående sätt påverkar sportjournalistikens villkor och utformning. Han visar även på vilken central nationalistisk roll idrottshjältarna spelar för det finska folket.

Det tredje temat omfattar förhållandet mellan idrott och politik, och framför allt mellan lokala politiska organ och idrottsliga. Morten Mortensen studerar närmare förhållandet mellan idrott, mentalitet och lokal historia. Det lokala exemplet utgörs av Ballerups kommun, nu en förort till Köpenhamn. Mortensen visar på att idrotten under lång tid på lokal nivå inte blev ett offentligt styrt område. Man ansåg att idrottens område tillhörde fritiden och intimsfären och därför skulle hållas ren från offentlig styrning. Bilden kom ytterligt sakta att förändras och det offentliga får en allt större betydelse för den lokala idrottens utvecklande i Danmark, framför allt genom fritidslagets genomslag år

1968. Samma tema behandlar norrmännen Ståle Opedal och Hilmar Rommetvedt. Man visar på hur idrotten alltmer underställs politiska och administrativa organ i Norge. Paul Sjöblom visar på hur idrotten alltmer i Sverige attraherar staten, näringslivet och det civila samhället. Vesa Vares skriver om den finska sportjournalistikens tendens att huka sig inför det tidigare mäktiga Sovjetunionen. Kritik av östblocket var ett politiskt tabu eller snarare att man hukade sig inför problemet. Ett passande citat uttrycks av sportsignaturen Johannes: ”Jag är inte specialist på de olika ländernas politiska system. Den biten får andra ta hand om – och varför skulle jag förresten kritisera dem”. Slutsatsen av detta tema är ju uppenbart: politik och idrott hänger ihop, om nu någon trodde något annat.

© Lars-Erik Alkvist 2007

Köp boken från [Idrottsmuseet i Malmö](#)

Kjøp boken fra [Idrottsmuseet i Malmö](#)

Køb bogen fra [Idrottsmuseet i Malmö](#)